

در ادامه درس جلسه اول میانه ۲ ، پس از شناخت اوراق قرضه پرداختی و یادگیری انواع آن و وجوه تشابه و افتراق این اوراق با سهام و نیز فراگیری زمان های عملیات حسابداری و ثبت صدور این اوراق در دفاتر شرکت صادرکننده (۵ گام اصلی)، اکنون به حالات مختلف صدور اوراق قرضه می پردازیم :

حالت اول : صدور به ارزش اسمی

اگر نرخ بهره اسمی با نرخ بهره بازار برابر باشد ارزش فعلی یا به عبارتی قیمت اوراق با ارزش اسمی آن برابر می شود . در این حالت صادرکننده ، اوراق را به ارزش اسمی صادر می کند و صرف یا کسری وجود نخواهد داشت .مثال:

شرکت آلفا در ۹۷/۱/۱ ، ۲۰۰۰ ورقه قرضه ۵۰۰ ریالی ۱۰٪ را صادر کرد بهره اوراق ۲ بار در سال هر ۶ ماه یکبار در ۱۲/۲۹ و ۳۱/۶ هر سال پرداخت می شود و سررسید اوراق ۳ سال بعد یعنی ۹۹/۱۲/۲۹ است همزمان با انتشار اوراق ، نرخ بهره بازار نیز ۱۰٪ بوده است مطلوب است ثبت صدور اوراق .

حل : گام اول : محاسبه ارزش فعلی مبلغ اسمی در سررسید: از طریق فرمول پیشگفته به دست می آید : ۷۴۶,۲۰۰ ریال

گام دوم: محاسبه ارزش فعلی پرداختهای اقساطی بهره : ۲۵۳,۸۰۰ ریال

گام سوم : محاسبه قیمت اوراق : (مجموع دو گام اول) : ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

گام چهارم : مقایسه ارزش فعلی و ارزش فعلی : ۱,۰۰۰,۰۰۰ = ۱,۰۰۰,۰۰۰

گام پنجم : ثبت صدور : وجوه نقد ۱,۰۰۰,۰۰۰

اوراق قرضه پرداختی ۱,۰۰۰,۰۰۰

حالت دوم : صدور به صرف

اگر نرخ بهره اسمی از نرخ بهره بازار بیشتر باشد ، تقاضا برای اوراق افزایش یافته و صادرکننده آن را به قیمتی بیشتر از ارزش اسمی به فروش می رساند . در این حالت ارزش فعلی یا به عبارتی قیمت اوراق از ارزش اسمی آن بیشتر است و به این مابه التفاوت ، صرف اوراق قرضه می گویند .

تمرین : مثال قبل را با این فرض در نظر بگیرید که نرخ بهره بازار ۸٪ باشد.

راهنمایی: (گام پنجم): وجوه نقد ۱,۰۵,۴۰۵

اوراق قرضه پرداختی ۱,۰۰۰,۰۰۰

صرف اوراق قرضه ۵۲,۴۰۵

حالت سوم : صدور به کسر

اگر نرخ بهره اسمی از نرخ بهره بازار کمتر باشد ، تقاضا برای اوراق کاهش یافته و صادرکننده مجبور می شود آن را به قیمتی کمتر از ارزش اسمی به فروش برساند در این حالت ارزش فعلی اوراق از ارزش اسمی آن کمتر خواهد بود ، که به این مابه التفاوت کسر اوراق قرضه می گویند.

تمرین : مثال قبل را با این فرض در نظر بگیرید که نرخ بهره بازار ۱۲٪ باشد.

**** نکته :** معمولاً اوراق قرضه به صورت درصدی از ارزش اسمی (۱۰۰٪ - کمتر از ۱۰۰٪ - بیشتر از ۱۰۰٪) ارزش گذاری می شود که در این صورت دیگر نیازی به محاسبه ارزش فعلی و طی کردن گام های جداگانه نمی باشد .

مثال : شرکت آلفا در ۹۷/۱/۱ ، ۲۰۰ ورقه قرضه ۱۰۰۰ ریالی ۱۵٪ ، چهار (۴) ساله خود را با قرار پرداخت بهره در ۱۲/۲۹/۶۳۱ هرسال صادر کرد. مطلوب است ثبت صدور در حالت های زیر :

- (۱) شرکت این اوراق را به نرخ ۱۰۰٪ ارزش اسمی صادر کند .
- (۲) " " " ۱۰۸٪ " " "
- (۳) " " " ۹۷٪ " " "

حل: حالت دوم :

$$\text{قیمت فروش} : 200 * 108 = 216,000 \quad 1000 * 108 = 108,000$$

$$\text{ارزش اسمی} : 200 * 100 = 200,000$$

وجوه نقد ۲۱۶,۰۰۰

اوراق قرضه پرداختی ۲۰۰,۰۰۰

صرف اوراق قرضه ۱۶,۰۰۰

تمرین : مطلوب است حالت های اول و سوم

******* ثبت های مربوط به بهره اوراق قرضه ******

بهره اوراق قرضه در تاریخ های تعیین شده باید پرداخت شود . از دید شرکت صادرکننده ، هم رویداد تحقق بهره و هم رویداد پرداخت بهره نیاز به ثبت دارد در رابطه با ثبت های مربوط به بهره اوراق قرضه توجه به نکات زیر مهم است:

(۱) انطباق یا عدم انطباق سال مالی با تاریخ های پرداخت بهره .

اگر سال مالی شرکت با تاریخ های پرداخت بهره منطبق باشد در پایان سال ۲ رویداد تحقق و پرداخت بهره به طور همزمان اتفاق می افتد . بنابراین نیاز به ثبت جداگانه ندارد . اما اگر منطبق نباشد ، در پایان سال ، رویداد تحقق بهره اتفاق می افتد اما رویداد پرداخت بهره به سال آینده موکول می شود . بنابراین هر رویداد یک ثبت جداگانه دارد .

(۲) نوع صدور اوراق از لحاظ صدور به ارزش اسمی ، به صرف یا به کسر .

اگر اوراق قرضه به ارزش اسمی صادر شده باشد هزینه بهره با بهره پرداخت شده یا پرداختی برابر خواهد بود . اما اگر به صرف یا به کسر صادر شده باشد برابر نخواهد بود . بدین ترتیب که اگر به صرف صادر شده باشد ، صرف اوراق در طول عمر اوراق مستهلك می شود و مستهلك شدن آن باعث می شود هزینه بهره از بهره پرداخت شده یا پرداختی کمتر شود ، این موضوع موجب می شود در ترانزنامه برای تعیین ارزش دفتری اوراق صرف به مبلغ اسمی اوراق افزوده شود سپس به تدریج صرف مستهلك شده و کاهش می یابد و ارزش دفتری نیز رفته رفته کاهش می یابد تا در نهایت در تاریخ سررسید صرف کاملاً مستهلك شده و صفر گردد و بدین ترتیب ارزش دفتری با ارزش اسمی برابر می شود . برعکس اگر اوراق به کسر صادر شده باشد کسر اوراق در طول عمر اوراق مستهلك می شود و مستهلك شدن آن باعث می شو هزینه بهره از بهره پرداخت شده یا پرداختی بیشتر شود ، این موضوع موجب می شود در ترانزنامه برای تعیین ارزش دفتری اوراق ، کسر از مبلغ اسمی اوراق کاسته شود سپس به تدریج کسر مستهلك شده و کاهش می یابد و ارزش دفتری نیز رفته رفته افزایش می یابد تا در نهایت در تاریخ سررسید کسر کاملاً مستهلك شده و صفر می شود و بدین ترتیب ارزش دفتری با ارزش اسمی برابر می شود .

******* برای مستهلك کردن صرف یا کسر اوراق قرضه از دور روش زیر استفاده می شود:**

(۱) روش خط مستقیم : در این روش حساب های صرف یا کسر به اقساط مساوی ماهانه مستهلك می شود.

۲) روش نرخ بهره موثر: در این روش ابتدا هزینه بهره از طریق رابطه زیر محاسبه می شود:
مدت × نرخ بهره موثر (بازار) × ارزش دفتری اوراق = هزینه بهره

بهره قابل پرداخت نیز محاسبه می شود:

نرخ بهره اوراق × مبلغ اسمی اوراق = بهره قابل پرداخت

- سپس استهلاك صرف یا كسر از مابه التفاوت دو ثبت بالا به دست می آید .

***** ثبت مربوط به تاریخ سررسید *****

در تاریخ سررسید، صادرکننده، مبلغ اسمی اوراق را به دارنده بازپرداخت می کند و ثبت زیر را انجام می دهد:

اوراق قرضه پرداختی ××

وجوه نقد ××

** نکته : این ثبت در تمام حالات یکسان است .

مثال: شرکت آلفا در ۸۸/۱/۱ تعداد ۳۰۰ ورقه قرضه ۱۰۰۰ ریالی ۶٪ خود را به ۱۰۰٪ ارزش اسمی صادرکرد بهره اوراق در ۶/۳۱ و ۱۲/۲۹ هر سال پرداخت می شود و سررسید اوراق ۲ سال بعد یعنی ۸۹/۱۲/۲۹ می باشد مطلوب است ثبت های لازم در سررسید.

***** حل : توجه : صدور به ارزش اسمی و منطبق

×××××
 ×××××
 ×××××
 ×××××
 (بهره ۶ ماهه) ۱/۱ ×××××
 ۶/۳۱ ۱۲/۲۹ ۶/۳۱ ۱۲/۲۹

قیمت فروش : $300 \times 1,000 = 300,000$

ارزش اسمی: $300 \times 1,000 = 300,000$

بهره ۶ ماهه : $300,000 \times 6\% \times 6/12 = 9,000$

	۳۰۰,۰۰۰	وجوه نقد	(۸۸/۱/۱)
اوراق قرضه پرداختی	۳۰۰,۰۰۰		
	۹,۰۰۰	بهره	(۸۸/۶/۳۱)
وجوه نقد	۹,۰۰۰		
	۹,۰۰۰	بهره	(۸۸/۱۲/۲۹)
وجوه نقد	۹,۰۰۰		
	۹,۰۰۰	بهره	(۸۹/۶/۳۱)
وجوه نقد	۹,۰۰۰		
	۹,۰۰۰	بهره	(۸۹/۱۲/۲۹)
وجوه نقد	۹,۰۰۰		
اوراق قرضه پرداختی	۳۰۰,۰۰۰		(۸۹/۱۲/۲۹)
وجوه نقد	۳۰۰,۰۰۰		

******* هزینه های صدور اوراق قرضه *******

شرکتها برای تهیه و فروش اوراق قرضه متحمل هزینه هایی می شوند . برطبق اصول حسابداری این هزینه ها ابتدا در يك دارایی بعنوان مخارج انتقالی به دوره های آتی ثبت شده و سپس در طول عمر اوراق مستهلك می شود .
 مثال : در ۸۸/۱/۱ شرکت آلفا ۵۰۰ ورقه قرضه ۱۰۰۰ ریالی ۱۲% خود را به ارزش اسمی صادر کرد و در همین تاریخ ۱۲,۰۰۰ ریال بابت هزینه های صدور آن پرداخت کرد تاریخهای پرداخت بهره ۶/۳۱ و ۱۲/۲۹ هر سال و سر رسید اوراق ۵ سال دیگر است مطلوب است ثبت های لازم تا پایان سال ۸۸.

حل :

۵۰۰,۰۰۰	اوراق قرضه پرداختی	۵۰۰,۰۰۰	وجوه نقد	۸۸/۱/۱
۱۲,۰۰۰	مخارج انتقالی به دوره های آتی	۱۲,۰۰۰	وجوه نقد	۸۸/۱/۱
$۵۰۰,۰۰۰ \times ۱۲\% \times ۶/۱۲ = ۳۰,۰۰$	بهره	۳۰,۰۰	وجوه نقد	۸۸/۶/۳۱
۳۰,۰۰۰	بهره	۳۰,۰۰۰	وجوه نقد	۸۸/۱۲/۲۹
$۱۲,۰۰۰/۶ \times ۱۲ = ۲,۴۰۰$	مخارج انتقالی به دوره های آتی	۲,۴۰۰	وجوه نقد	۸۸/۱۲/۲۹
۲,۴۰۰	مخارج انتقالی به دوره های آتی	۲,۴۰۰	وجوه نقد	۸۸/۱۲/۲۹

******* صدور اوراق قرضه بین دو تاریخ پرداخت بهره *******

اگر اوراق قرضه به هردلیلی با تاخیر و بین تاریخهای پرداخت بهره (۲ تاریخ) صادر شود ، شرکت صادرکننده مبلغ بهره تحقق یافته ای که هنوز پرداخت نشده است را علاوه بر قیمت فروش از خریدار دریافت می کند زیرا در اولین تاریخ پرداخت بهره آن را به خریدار باز پرداخت خواهد کرد.
 مثال: شرکت آلفا در ۸۸/۳/۱ ، ۵۰۰ ورقه ۴,۰۰۰ ریالی ۱۲% را صادر کرد بهره اوراق در ۶/۳۱ و ۱۲/۲۹ هر سال پرداخت می شود و سر رسید اوراق ۸۹/۱۲/۲۹ است شرکت هرگونه صرف یا کسری را به روش خط مستقیم مستهلك می کند مطلوب است ثبت درحالیتهای زیر :

۱) صدور اوراق به ۱۰۰% ارزش اسمی	۲) صدور اوراق به ۱۰۵/۵% ارزش اسمی	۳) صدور اوراق به ۹۶/۷% ارزش اسمی
حل : حالت اول : صدور به ارزش اسمی ، منطبق ، بین تاریخ		
قیمت فروش : $۵۰۰ \times ۴,۰۰۰ = ۲,۰۰۰,۰۰۰$		
ارزش اسمی : $۵۰۰ \times ۴,۰۰۰ = ۲,۰۰۰,۰۰۰$		
بهره تحقق یافته : $۲,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۲\% \times ۲/۱۲ = ۴۰,۰۰۰$		
مبلغ قابل دریافت : $۲,۰۰۰,۰۰۰ + ۴۰,۰۰۰ = ۲,۰۴۰,۰۰۰$		
۲,۰۴۰,۰۰۰	وجوه نقد	۸۸/۳/۱
۲,۰۰۰,۰۰۰	اوراق قرضه پرداختی	
۴۰,۰۰۰	بهره پرداختی	
۸۰,۰۰۰	بهره	۸۸/۶/۳۱
۴۰,۰۰۰	بهره پرداختی	
$۲,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۲\% \times ۶/۱۲ = ۱۲۰,۰۰۰$	وجوه نقد	۸۸/۱۲/۲۹
۱۲۰,۰۰۰	وجوه نقد	۸۸/۱۲/۲۹
*** ثبت های ۸۸/۱۲/۲۹ همانند ثبت ۸۹ سال ۱۲/۲۹ و ۶/۳۱ می باشد تنها يك ثبت سر رسید نباید فراموش شود.		
۲,۰۰۰,۰۰۰	اوراق قرضه پرداختی	۸۹/۱۲/۲۹
۲,۰۰۰,۰۰۰	وجوه نقد	

**** تمرین :** حل حالات دوم و سوم مثال فوق به عهده دانشجو است .
راهنمایی: حالت دوم صدور به صرف ، منطبق ، بین تاریخ (شناسایی و استهلاك صرف و مخارج انتقالي)
راهنمایی: حالت سوم صدور به کسر ، منطبق ، بین تاریخ (شناسایی و استهلاك کسر و مخارج انتقالي)

*******بازخريد اوراق قرضه قبل از تاريخ سررسيد*******

معمولا اوراق قرضه در تاريخ سررسيد بازخريد مي شود که ثبت آن به شکل زير است:

****** اوراق قرضه پرداختي xx

 xx وجوه نقد

اما اگر:

اوراق قرضه طبق شرايط مندرج در قراردادفروش آن قبل از تاريخ سررسيد بازخريد شود باید به نکات زیر توجه کرد :

- (۱) محاسبه و ثبت بهره متعلقه تا تاريخ بازخريد به نسبت درصداوراق بازخريد شده.
- (۲) حذف مانده حساب اوراق قرضه پرداختي به نسبت درصداوراق بازخريد شده .
- (۳) حذف مانده حسابهاي صرف يا کسربه نسبت درصداوراق بازخريد شده .
- (۴) حذف مانده حساب مخارج انتقالي به دوره هاي آتي به نسبت درصداوراق بازخريدشده.
- (۵) پرداخت مبلغ بازخريد + بهره محاسبه شده
- (۶) ثبت مابه التفاوت بعنوان سوديازبان ناشي از بازخريد اوراق قرضه .

****** اوراق قرضه پرداختي xx

 xx صرف اوراق قرضه

 xx بهره پرداختي

 xx زيان بازخريد

 xx کسراوراق قرضه

 xx مخارج انتقالي به دوره هاي آتي

 xx وجوه نقد

 xx سود بازخريد

****** توجه : ثبت کلي است و يا صرف اتفاق مي افتد ويا کسر ، همچنين يا زيان وجود دارد يا سود.

********* دانشجویان عزیز، با آرزوی سلامتی و بهروزی شما عزیزان لطفا مطالب بالا را با دقت مطالعه و تمرین هارا حتما حل نمایید و در اولین جلسه همراه خود بیاورید . ضمنا با مرور پذیره نویسی سهام درشرکتهای سهامی عام که قبلا به صورت اجمالی گفته شده ، خودرا برای درس جدید آماده سازید.

ماناباشید و سرافراز - بني فاطمي